

Vuosikirja 2006

Mielenterveyden
keskusliitto

Toim. Inkeri Aalto
Taitto: Taina Leino, Vitale
Painopaikka: Kehitys Oy, Pori
ISBN 978-952-5692-01-3

Mielenterveyden keskusliitto on Suomen mielenterveyspotilaiden ja mielenterveyskuntoutujien sekä omaisten etu- ja palvelujärjestö. Liiton arvot ovat avoin, iloinen ja valpas.

Hyvin mielenterveyspalvelujen, asumisen, sosiaalipalvelujen, erilaisten tukipalvelujen ja riittävän taloudellisen turvan kokonaisuus on kuntoutumisen edellytys. Oikea-aikaisilla palveluilla voidaan kriiseihin puuttua jo alkuvaiheessa ja estää niiden syveneminen. Myös itsemurhia voidaan ehkäistä.

Vertaistuki on liiton ydinideologiaa. Henkilöllä, jolla on kokemusta sairastumisesta, kuntoutumisesta tai läheisenä olemisesta, on hyvät mahdollisuudet ymmärtää toista samassa tilanteessa olevaa, kulkea rinnalla ja antaa toivoa.

Yhteiskunnassa yhä vallitsevat kovat ja kielteiset asenteet vaikeuttavat mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien sekä läheisten elämää, joten yksi liiton keskeisiä tehtäviä on asenneilmastoon vaikuttaminen.

Vuoden kolme tärkeintä uutista

Mielenterveyden rintamalta saatiin kuluneen vuoden aikana useitakin merkille pantavia uutisia. Poimin niistä esille kolme.

Keväällä 2006 kävi ilmi, että hoitotakuun käyttöönotto oli tuottanut hyviä tuloksia somaattisten sairauksien osalta. Sen sijaan mielenterveyden ongelmista kärsiville hoitotakuu ei tuonut parannusta. Ongelma näyttää piilevän siinä, että mielenterveyden alueella ei muodostu hoitojonoja, joita hoitotakuu voisi lyhentää. Vaikka ensiapua onkin tyydyttävästi saatavilla, mielenterveysasiakkaille ei tehdä konkreettista hoitosuunnitelmaa. Hoitotakuuta kehitettäessä ovat mielenterveysasiakkaiden tarpeet otettava tähänastista paremmin huomioon.

Syyspuolella kuultiin ilahduttava tilastotieto: itsemurhien määrä oli viime vuonna pudonnut alle tuhannen. Kun itsemurhia tehtiin Suomessa 1990-luvun alussa noin 1500 vuodessa, määrä on siis pudonnut viidessätoista vuodessa kolmasosaan. Parannus näyttää johtuvan paitsi depression tehokkaammasta diagnosoinnista ja hoidosta, myös keskusteluilmapiiirin avartumisesta. Masennuksesta voidaan tänään puhua avoimemmin kuin aikaisempina vuosikymmeninä.

Lokakuussa julkistettu mielenterveysbarometri tuotti muun muassa sen yllättävän tuloksen, että hyvä koulutus ja yhteiskunnallinen asema eivät välttämättä teekään ihmistä suvaitsevaisemmaksi. Päinvastoin korkeammin koulutetut ja johtavassa asemassa olevat suhtautuivat mielenterveyskuntoutujiin torjummin kuin vähemmän koulutetut. Onko tämä heikko signaali suomalaisen yhteiskunnan eriytymisestä, jää tulevaisuudessa nähtäväksi.

Pekka Sauri
Puheenjohtaja

Yhdessä eteenpäin

Vuosi 2006 oli Mielenterveyden keskusliiton 35. kokonainen toimintavuosi ja työsrakaa liitolla on edelleen. Suomessa on 240 000 ihmistä työkyvyttömyyseläkkeellä ja heistä 43 %:lla eläköityminen johtuu psyykkisistä syistä. Vaikka olemme pieni kansakunta, silti yli 9000 ihmistä siirtyy vuosittain eläkkeelle mielenterveyden ongelmien vuoksi. Heistä alle 35-vuotiaita on noin 3000. Tämä kaikki siis tapahtuu samaan aikaan, kun meillä ollaan huolissaan työvoiman riittämisestä ja työssä jaksamisesta yhä pitempään. Iso yhteiskunnallinen kysymys onkin se, kuinka voimme tarjota jo eläkkeelle siirtyneille mahdollisuuden palata takaisin työelämään.

Yhteiskunnallinen tilanne näkyy myös liiton järjestövoiman kasvussa. Liittomme jäsenmäärä jatkoi kasvuaan ja lähestymme loppuvuonna 21 000 jäsenen rajaa. Yhdistyksiä perustettiin lisää ja vuodenvaihteessa meillä oli jo 171 jäsenyhdistystä eri puolilla Suomea. Kansalaisjärjestönä emme voi kuitenkaan kantaa vastuuta suomalaisten mielenterveyden hoidosta ja sosiaaliturvasta. Tämä vastuu on selkeästi yhteiskunnalla ja ihmisillä itsellään. Sen sijaan olemme hakemassa kaikessa toiminnassamme julkisen ja yksityisen sektorin sekä omaisten ja kuntoutujien hyvää keskinäistä yhteistyötä.

Liitto juhlisti 35-vuotista taivaltaan juhlaseminaarilla Turussa Mauno Koiviston salissa sekä pitämällä arvokkaan iltajuhlan Turun Akatemian juhlasalissa. MTKL:n Turun aluekeskus vastasi hienosti valtakunnallisen tapahtuman järjestelyistä.

Turun juhlien jälkeen palattiin nopeasti arkeen, sillä Aleksis Kiven päivänä 10.10. julkistamamme Mielenterveysbarometri kertoi, etteivät kansalaisten asenteet ole juurikaan lientyneet psyykkisesti sairastuneita kohtaan.

Viime vuoden lämmittävä uutinen oli se, että perheiden parissa tekemämme työ sai arvokasta tunnustusta, kun liiton Ehjä lapsen mieli -hanke valittiin vuoden 2007 Yhteisvastuukeräyksen kotimaiseksi pääkohteeksi. Tämä oli samalla tunnustus monen paikallisyhdistyksemme ja seurakuntien väliselle hyvälle yhteistyölle.

MTKL pitää hyvän suomalaisen kansalaisjärjestötoiminnan elinehtona sitä, että meillä on jatkossakin itsenäinen RAY, jolla on monopoli rahapelien järjestämisessä Suomessa. Tämä on tärkeää sekä pelaamisen haittojen vähentämiseksi että siitä saatavien pelituottojen oikeudenmukaisen jakamiseksi.

Kuva: Tuulikki Holopainen

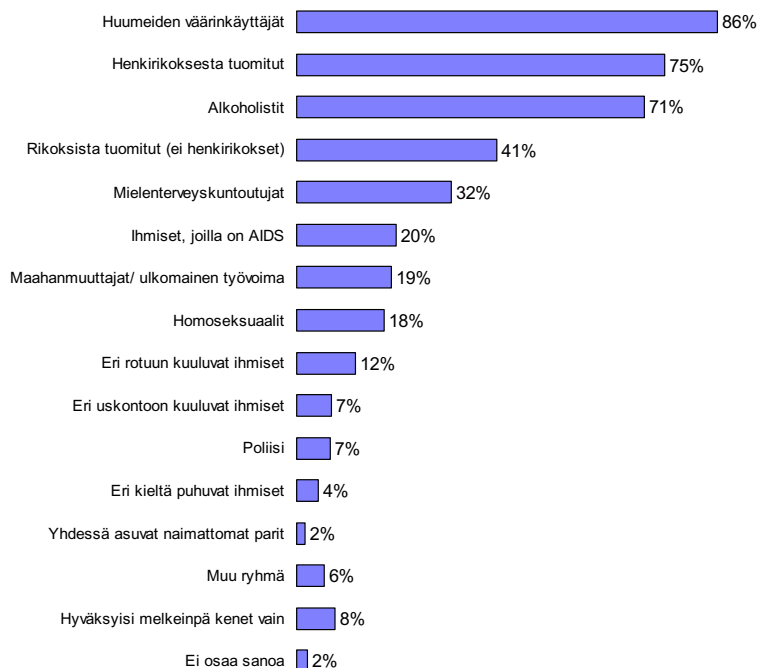

Timo Peltovuori
toiminnanjohtaja

Vaikuttamistoiminta

Mielenterveyden keskusliiton tavoitteena oli sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muun mielen-terveyspotilaiden ja mielenterveyskuntoutujien kannalta keskeisen lainsäädännön ja sen soveltamisen seuraaminen sekä lakien valmisteluun ja soveltamiskäytäntöihin vaikuttaminen. Liitto toimii erityisesti ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien toteutumisen turvaamiseksi.

Mielenterveyspäivänä 10.10. julkaistiin järjestyksessä toinen mielenterveysbarometri, joka kuvaa suhtautumista mielenterveyskuntoutujiin ja heidän omaisiinsa. Asenteiden muuttamisessa on liitolla vielä paljon tehtävää. Se toteutettiin yhteistyössä TNS-Gallupin kanssa. Uusina yhteistyökumppaneina tulivat mukaan Suomen Psykologiliitto ja Suomen Psykiatriyhdistys.

Ihmisryhmät, joita suomalaiset eivät haluaisi naapurikseen (%). Mielenterveysbarometri 2006.

Lausunnot ja kannanotot

- Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveyslautakunnalle osasairauspäivärahasta / 7.3.
- Aloite sosiaali- ja terveysministeriölle tukikoirien saamiseksi mielenterveyskuntoutujille / 22.5.
- Vastaus eduskunnan valtioneuvoston kansialle hoitotakuun toteutumisesta / 26.5.
- Esitys eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle sosiaalisten yritysten lain toimeenpanosta ja toimivuudesta / 20.6.
- Kannanotto Etelä-Suomen lääninhallitukselle siitä, että mielenterveysasiat on otettava selkeästi mukaan Etelä-Suomen läänin vammaispoliittiseen ohjelmaan vuosille 2007–2010 / 4.9.
- Esitys eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle mielenterveysongelmista toipuvien henkilöiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi / 13.9.
- Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle koskien lakimuutoksia vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta / 5.10.
- Kevään liittovaltuuston toinen kannanotto koski yhtä maksukattoa. Erilaiset maksukatot tulee yhdistää, ja seurannan tulee olla viranomaisten velvollisuus. Maksut eivät saa olla este palvelujen käytölle (huhtikuu 2006).
- Toisessa kevään kannanotossaan liittovaltuusto esitti, että mielenterveyskuntoutujien lapset tarvitsevat tukea. Lasten ja nuorten palveluja kehittämällä ja perheitä tukemalla voidaan monta inhimillistä tragediaa välttää tai ainakin monen elämää helpottaa (huhtikuu 2006).
- Liitto kokosi oman köyhyyspakettinsa ja vaati, että seuraava hallitus parantaa mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien taloudellista asemaa ja että heitä kohdellaan yhdenvertaisesti. Heille on taattava samat edut kuin muille potilasryhmille. Köyhyyspaketti julkaistiin Turun juhlassa 22.9.
- Syksyn liittovaltuuston kannanotossa aiheena oli ihmisoikeuksien kunnioittaminen myös silloin kun henkilö on vastentahtoisessa hoidossa (syyskuu 2006).

Liitto oli mukana tekemässä yhteispohjoismaista kannanottoa henkilökohtaisen avustajan saamiseksi vaikeavammaiselle mielenterveyspotilaille (Nordiska Förening för Social och Mental Hälsa). Useat järjestöt ylläpitivät presidentinvaalien aikaan Presidenttitenttinetisivustoa liiton kotisivuilla. Mielenterveyspooli lähetti eduskuntaryhmille ja kansanedustajille ehdotuksen ottaa mielenterveyden edistäminen seuraavan hallituksen tärkeäksi tehtäväksi sekä pitivät seurannan puutetta hoitotakuuta vaikeuttavana tekijänä.

Talous

Liiton toiminnan päärahoittaja oli Raha-automaattiyhdistys. Muita rahoittajia olivat Kela, työministeriö, opetusministeriö, ulkoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja projektiyhdistyökunnat. Liiton toimintaa tukivat myös TE-keskukset, Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö ja Kotilieden Kummikerho.

Rahoitusjakauma osoittaa eri rahoituslähteiden keskinäisissä prosentiosuuksissa tapahtuneen tavallista enemmän liikehdintää. Raha-automaattiyhdistyksen osuus oli 69,5 %, Kelan 9,4 %, eri ministeriöiden 3,2 %, yhteistyökuntien 5,7 %, ESR-rahoituksen 2,8 %, toiminnallisten tuottojen 6,6 %, varainhankinnan sekä sijoitus- ja rahoitustoiminnan 2,8 %.

Toimintakauden kokonaistuotot olivat 4.712.440,94 euroa ja kokonaiskulut 4.703.167,35 euroa. Tilikauden ylijäämä oli 9.273,59 euroa.

Tilintarkastajina toimivat KHT Minna Riihimäki ja Kirsi Jantunen ja heidän varatilintarkastajinaan Riitta Ylipiha ja Nina Johansson KPMG-yhtiöstä. Sisäisinä tarkastajina toimivat Pentti Koivu, Maarit Huuhka ja Jukka Hiissa.

Liiton pääasiallisimpia varainhankintakeinoja olivat omien adressien, julkaisujen ja t-paitojen myynti.

Liitto valittiin vuoden 2007 Yhteisvastuukeräyksen kohteeksi ja tämän johdosta aloitettiin tiivis yhteistyö Kirkkopalveluiden kanssa.

Oy MTKL Vireä Mieli Ab on Mielenterveyden keskusliiton omistama viestintä- ja varainhankintayhtiö. Yhtiön kustantamat tuotteet ovat osa liiton vapaaehtoista mielenterveystyötä, ja ne perustuvat liiton ideologiaan.

Yhtiön arvot ovat: tuloksellisuus, laatu, asiakkaan kunnioittaminen ja henkilöstön arvostaminen. Yhtiö tuottaa ja markkinoi henkiseen hyvinvointiin ja mielen-terveyteen liittyviä julkaisuja ja muita tuotteita.

Nykyinen myyntiorganisaatio on toiminut yhdeksän vuotta eri tavoin resurssoituna. Vuoden 2006 tärkein tavoite oli vaikeiden vuosien jälkeen saada yhtiön toiminnan suunta kääntymään positiiviseksi. Vuosi oli taloudellisesti vaikea. Vuoden mittaan tilanne kuitenkin parani.

Oy MTKLVireä Mieli Ab:n liikevaihto oli 670 853,02 euroa, mikä oli selvä parannus edelliseen vuoteen. Yhtiön tulos oli 17 924,22 euroa voitollinen. Vuodet 2005–2006 olivat yhtiössä muutosten aikaa. Poriin perustettiin toinen puhelinmyyntipiste ja yhtiön kulurakenne tutkittiin. Vuoden lopussa yhtiöllä oli kaksi kuukausipalkkaista työntekijää ja 15 provisiopalkkaista myyjää.

Päätuotteen Käsikädessä-lehden levikki nousi ja oli vuoden lopussa 11 454 (LT 2006).

Vuoden 2006 aikana liiton työntekijät ovat oman toimensa ohella hoitaneet Oy MTKL Vireä Mieli Ab:n hallinto- ja taloushallintotehtäviä, joista yhtiö on suorittanut liitolle korvauksen. Yhtiö toimii liiton tiloissa.

Viestintä

Liiton viestintätoimi tukee liiton työtä tavoitteidensa saavuttamiseksi. Viestinnän keinoin se tekee liittoa tunnetuksi ja vahvistaa sen asemaa asiantuntijajärjestönä.

Julkisuuteen toimitettiin tiedotteita liiton kannanotoista ja toiminnasta 35 kappaletta. Liiton luottamushenkilöt ja työntekijät olivat lukuisissa lehdissä ja ohjelmissa haastateltavina.

Teemaviikot ja päivät

Vuoden aikana jatkettiin perinteisten viikkojen ja päivien viettoa yhdessä jäsenyhdistysten ja yhteistyökumppanien kanssa. Henkisen hyvinvoinnin viikolla 24.–30.4. kiinnitettiin huomiota henkiseen hyvinvointiin työelämässä ja haastettiin yrityselmä mukaan vapaaehtoiseen mielenterveystyöhön. Viikkoa alettiin kutsua **Hyvän mielen viikoksi**.

Kukan päivää vietettiin 13.5, jolloin aiheena oli läheisten ihmissuhteiden merkitys. Hyvän mielen lähettiläs 2004, risteilyisäntä Petri Lehtinen vieraili kulttuuriministeri Tanja Saarelan luona Kukan päivän merkeissä.

Mielenterveysviikko (viikko 47) on liiton tärkein teemaviikko. Viikon ja koko vuoden teemana oli yksinäisyys. Teemaa tuotiin esille julkaisuissa, tapahtumissa ja tempauksissa. Kynttilätapahtumia itsemurhan uhrien muistoksi järjestettiin viikon 46 sunnuntaina useilla paikkakunnilla.

*Hyvän mielen lähettiläs 2004 Petri Lehtinen vei Kukan päivän terveiset kulttuuriministeri Tanja Saarelalle.
Kuva: Erika Johansson.*

Mielenterveyst messut

Mielenterveyst messut järjestettiin Wanhassa Satamassa 9. kerran. Messujen teemana oli Yksin kaiken keskellä. Kävijämäärä nousi yli 4000 henkilöön. Messuvierailta saatu palaute messujen sisällöstä oli erittäin positiivista. Messujen järjestelyt hoidettiin lähes kokonaan liiton omin voimin. Seminaarien suunnittelu ja toteutus olivat laajan yhteistyön tulos.

Vuoden 2006 Hyvän mielen lähettiläs Isä Mitro Repo ojensi viestikapulan seuraajalleen, viihdetaitelija Krisse Salmiselle. Kuva: Pasi Lepistö.

Julkaisutoiminta

Liitto ylläpiti jäsenrekisteriä ja lähetti yhdistyksille säännöllisesti jäsenkirjeitä. Vuoden aikana niitä lähetettiin 10 kertaa. Sisäisen tiedotuksen tärkein kanava Revanssi-lehti ilmestyi neljä kertaa. Sen painos oli 22 000.

Liitto julkaisee Käsikädessä-aikakauslehteä, jonka kustantaa liiton osakeyhtiö Oy MTKL Vireä Mieli Ab. Sitä markkinoitiin kotitalouksiin ja yrityksiin.

Liitto julkaisee kirjoja, raportteja, oppaita, työkirjoja. Vuonna 2006 ilmestyivät Voiko kuntoutumista ohjata? – Ohjaava työote mielenterveystyössä sekä Mielekäs yritys -raportti. Ammatillisen kuntoutumisen opas julkaistiin sähköisesti liiton kotisivuilla.

Www-sivujen uudistus saatettiin päätökseen ja uudistus lanseerattiin kesäkuussa. Sivuston rakenne ja ulkoasu uudistettiin. Sivuilla toimii myös nettiradio Mielenvire.

Messuilla nähtiin myös ensimmäinen live-esitys Exile-työryhmän poikkitaiteellisesta teoksesta, joka voitti 5.5.2006 ensimmäisen palkinnon kansainvälisillä Madness and Arts World -festivaaleilla Saksassa.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry myönsi Mielenterveyden keskusliiton esityksestä Kansalaistoiminnan liittojen vuoden 2006 palkinnon Nukketeatteri Taiga-Matolle sen lasten ja nuorten parissa tekemästä ansiokkaasta työstä. Palkinto ojennettiin messuilla.

Tapahtumassa palkittiin myös Käsikädessä -lehden ja Kotilieden Yksinäisyys -kirjoituskilpailun parhaat.

Hyvän mielen lähettiläs

Uspenskin katedraalissa pidettiin 22.11. juhlallinen tilaisuus, jossa vuoden 2006 Hyvän mielen lähettiläs Isä Mitro Repo ojensi viestikapulan seuraajalleen, viihdetaitelija Krisse Salmiselle. Hänen julkinen ensiesiintymisensä tapahtui Mielenterveystessuilla. Hyvän mielen lähettiläs ei ole arvonimi, vaan tehtävä, johon kutsuttu henkilö sitoutuu vuoden ajaksi. Hän esiintyy Mielenterveyden keskusliiton järjestämässä tapahtumissa ympäri vuoden. Hyvän mielen lähettilään tehtävään valitaan henkilö, joka tekee vapaaehtoista mielenterveystyötä osana jokapäiväistä toimintaansa.

Järjestötoiminta

Liitolla oli vuoden 2006 lopussa 171 jäsenyhdistystä, joista valtakunnallisia 12, alueellisia 4 ja paikallisia 155. Jäsenmäärä oli 20452 henkilöä. Kannatusyhdistyksiä oli 2. Liiton jäseneksi hyväksyttiin 3 uutta yhdistystä.

Vuosi 2006 oli Mielenterveyden keskusliiton 35. kokonainen toimintavuosi. Merkkipuotta juhlittiin Turussa 22.9. juhlaseminaarin ja iltjuhlan merkeissä. Tilaisuuden toivat tervehdyksensä sekä valtiovallan että Turun

kaupungin edustajat. Kutsuvieraita oli saapunut paikalle 200 henkilöä. Tilaisuudessa palkittiin liiton ansioituneita luottamushenkilöitä ja työntekijöitä sekä paljastettiin entisten puheenjohtajien valokuvamuotokuvat.

Järjestötyön tavoitteet vuodelle 2006 olivat jäsenyhdistysten toimintaedellytysten parantaminen ja turvaaminen sekä yhteistoiminnan kehittäminen, vaikuttamistoiminta paikallisella ja alueellisella tasolla sekä nuorten aikuisten ja kulttuuritoiminnan kehittäminen.

Liitto tuki jäsenyhdistyksiään auttamaan jäsenistöään selviytymään arkipäivän asioista sekä elämään

Kuva: Katri Paakkanen

täysipainoista, mielekästä elämää yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä. Liiton aluejohtajat tukivat yhdistyksiä ja toimivat lukuisissa eri verkostoissa sekä yhteistyöprojekteissa omilla alueillaan.

Etenkin vastaperustetut ja pienet yhdistykset ovat tarvinneet liiton apua perustoimintojensa hoidossa. Suuret yhdistykset puolestaan ovat hyötäneet siitä, että liitto on tukenut niitä projektien eteenpäin viemisessä.

Toiminta-avustusten ja starttirahojen lisäksi jäsenyhdistyksiä ja jäseniä tuettiin maa- ja metsätalousministeriön myöntämällä elintarviketuella. Liitto muisti jäsenyhdistyksiään pienellä rahalahjalla niiden merkkipäivänä.

Aluekeskukset

Aluekeskusten toiminta tähtää kuntarajat rikkovaan laajaan seudulliseen yhteistyöhön muiden mielenterveysalan toimijoiden kanssa ja uusien yhteistyörakenteiden kehittämiseen. Aluekeskukset palvelevat jäsenyhdistyksiä kouluttamalla ja konsultoimalla. Aluekeskuksia on Helsingissä, Turussa, Kuopiossa ja Rovaniemellä. Niiden palvelut ovat eri alueilla hieman erilaiset. Keskeinen toiminnan muoto on tarjota tukea ja ohjausta alueen yhdistyksille.

Helsingin aluetoimisto toimii keskustoimiston yhteydessä. Etelä-Suomen alueella mielenterveysyhdistyksiä oli 30, joista viisi valtakunnallisia. RAY-avustusta saavia yhdistyksiä oli 10. Koulutuksia yhdistyksille järjestettiin vuoden aikana 40 kertaa. Helsingin aluekeskus järjestää ja on mukana monissa pääkaupunkiseudun tilaisuuksissa. Helsingissä järjestettiin mm. kaksi Iloliikkuja-tapahumaa, joiden osallistujamäärä oli yhteensä noin 350 henkilöä.

Lounais-Suomen toiminta-alueella toimii 37 mielenterveysyhdistystä. Turun aluekeskuksessa toimii Tietopalvelu Propelli ja Perttu-perhekuntoutusprojekti. Samoissa tiloissa ovat lisäksi Syömishäiriöliitto SYLI ry. Toimintavuonna on varsinkin Turussa kehitetty ryhmätoimintaa ja turvattu sen jatkuvuutta yhdistysten omiin ja varsin erilaisiin tarpeisiin räätälöidyillä koulutuksilla. Ne ovat tukeneet osallistujien valmiuksia vertaistukiryhmän ohjaamisessa ja kiinteyttäneet yhteistoimintaa tuomalla uusia näkökulmia yhdistys- ja ryhmätoiminnan arkeen. Ryhmänohjaajat kokivat suureksi tulevaisuuden haasteeksi vertaistoiminnan aseman järjestötoiminnan keskiössä. Alueellisiin vertaistukitoiminnan koulutustilaisuuksiin osallistui kuluneena vuotena yhteensä 74 kuntoutujaa.

Kuopion aluekeskuksen alueella toimi vuoden 2006 aikana 78 yhdistystä. Aluekeskuksen palvelut olivat

järjestöpalvelut, asuntojen remontointi Remppa, Tietopalvelu Propelli ja keväällä alkanut Perttu-perhekuntoutusprojekti. Yhteistyötä pidettiin yllä muiden järjestöjen kanssa tapahtumien, koulutusten ja vaikuttamistoiminnan alueella. Lisäksi jatkettiin yhteistyösuhteita ammatillisiin oppilaitoksiin mm. kuntoutuskoulutuksen jatkamiseksi.

Itä-Suomessa aloitettiin "Terveet elintavat ja kohtuulliset nautinnot"-koulutus, jonka tavoitteena oli kouluttaa ja vahvistaa oma-apuryhmän vetäjien tietoja ja taitoja sekä ottaa esille mm. tupakoinnin lopettamisen tukeminen ja alkoholin kohtuukäytön merkitys terveyden edistämiseksi. Koulutustilaisuuksia järjestettiin yhteensä 4 ja niihin osallistui 52 ihmistä.

Vuonna 2006 Rovaniemen aluekeskuksen alueella toimi 23 yhdistystä. Raha-automaattiyhdistyksen projekteja hallinnoivia yhdistyksiä oli 10. Kesäkuussa 2006 pidettiin Rovaniemen aluekeskuksen viralliset avajaiset. Vuosi oli aluekeskuksen voimakkaan kasvun aikaa. Uusina palveluina aloittivat Perttu-perheprojekti sekä Jalkautuvan vertaistalousneuvonnan osaprojekti. Jo vakiintuneina toimintoina jatkuivat liiton Pohjois-Suomen järjestöpalvelut sekä kuntoutusohjausta ja turva-asumista tarjoava Turvanen. Aluekeskuksessa toimi myös Rovaniemen alueen mielenterveysyhdistys Balanssi ry.

Savijaloista kivijaloiksi -projekti

Yhdistystoimintaan keskittyvä Savijaloista kivijaloiksi -hanke päättyi käytännössä toimintavuoden aikana. Se oli merkittävä erityisesti siksi, että liitossa saatiin järjestökoulutus uudestaan käyntiin. Tavoitteena oli järjestökoulutuksen monipuolistaminen ja koulutuksen vieminen lähemmäksi paikallisia yhdistyksiä. Lisäksi tavoitteena oli kouluttaa uusia järjestökouluttajia yhdistysten luottamushenkilöistä sekä valmistaa järjestökoulutukseen toimivaa koulutusmateriaalia.

Alueellisia järjestökoulutuksia järjestettiin yhteensä 16 tilaisuutta ja niihin osallistui 268 koulutettavaa. Koulutus käsitteli yhdistyksen vuosikiertoa ja siihen liittyviä tehtäviä. Osallistujat olivat yhdistysten hallituksen jäseniä ja paikallisia aktiivitoimijoita. Lisäksi järjestettiin koulutusta yhdistystoiminnan kehittämisestä ja projektin hallinnasta yhteensä 9 kertaa ja niihin koulutuksiin osallistui 71 henkilöä.

Alueellisia koulutuksia suunnattiin myös yhdistysten työntekijöille. Teemoina olivat järjestötoiminta ja oman työn suhde muuhun järjestön toimintaan, työssä jaksaminen ja verkostoituminen. Osallistujia oli 26.

Vertaistoiminta ja kulttuuri

Vertaistoiminta on keskeinen osa liiton ideologiaa. Vertaistoimintaa on mm. yhdistystoiminnan, kuntoutuksen, koulutuksen, kulttuurin ja liikunnan sektoreilla. Viime aikoina on järjestetty vertaistoimintaa eri ryhmille: nuorille aikuisille, naisille ja miehille. Oma-apuryhmien vetäjille järjestettiin yksi kurssi.

Naisille järjestettiin vuonna 2006 oma kuntoutuskurssi. Lokakuun lopulla liitto järjesti neljännet, naisille suunnatut vertaispäivät, joiden teemana oli Naisen Strategiat. Viikonlopun aikana pohdittiin paljon sitä, miksi nais-toiminta on tärkeää sekä miten ja mihin suuntaan sitä tulisi kehittää.

Miehille järjestettiin vuonna 2006 oma kuntoutuskurssi. Miessakit ry:n kanssa kartoitettiin liiton jäsenyhdistysten miestoimintaa.

Nuorille järjestettiin 2006 neljä kurssia ja yksi tapahtuma. Yhteistyössä vammaisjärjestöjen yhteistyöryhmä VNYn kanssa järjestettiin viikon mittainen kesäleiri. Lokakuussa 2006 pidettiin nuorten vertaisohjaajakoulutus Hailuodossa.

Nuorille aikuisille järjestettiin draamakurssi. Draaman keinoin nuoret saivat lisää työkaluja toimia ryhmänvetäjänä omissa yhdistyksissään. Helsingkiläisille nuorille oli ryhmänvetäjäristeily, jossa koulutettiin nuoria ryhmänvetäjiä. Lisäksi järjestettiin nuorten vertaistukitapahtuma.

Kahdelle valtakunnalliselle kurssille otti osaa 20 nuorta, kolmeen Helsingin seudulla järjestettyyn kurssiin 35. Yhteensä vuoden aikana kurseille osallistui 55 henkilöä. Kurssien pituus oli yhteensä 16 päivää.

Kulttuuri

Vuosi 2006 oli kulttuuritoiminnan osalta kehittämisen vuosi. Valtakunnallisten kulttuuripäivien lisäksi pyritään kehittämään jatkossa alueellista toimintaa. Vuoden 2007 kulttuuripäivien valmistelut käynnistettiin.

Toiminnallisia kuntoutuskursseja järjestettiin vuonna 2006 kolme kappaletta: Elämäntarinan kirjoittamisen kurssi, Tanssi, värit ja kuvat kuntoutumisen tukena ja Laulun kautta voimia ja iloa elämään. Toiminnalliset kurssit saivat kiitosta, koska ne olivat ilmaisullisia, konkreettista tekemistä kuntoutujien itsensä ohjaamina.

Kuva: Antero Aaltonen

Liikunta ja virkistys

Liikunnalla on suuri merkitys ihmisen psyykkiselle hyvinvoinnille ja psyykkisistä sairauksista kuntoutumiselle.

Liikuntavastaavien koulutus

Liikuntavastaavien peruskurssija järjestettiin kaksi. Näissä koulutettiin yhteensä 24 uutta liikuntavastaavaa. Koulutettuja liikuntavastaavia on nyt yhteensä 166, kaikkiaan 86 paikallisyhdistyksessä. Liikuntavastaaville järjestettiin jatkokurssi sekä jatkokoulutusta luovan tanssiliikunnan merkeissä.

Yleisurheilumestaruuskilpailut

Liiton 11. Yleisurheilukisat järjestettiin Joensuussa 19.8.2006. Lajeina oli 1000 m:n kävely, 3-ottelu (60 m:n

juoksu, kuulantyyntö ja pituushyppy) sekä ruotsalaisviesti. Osallistujia kisoissa oli 135 henkilöä 24:stä eri yhdistyksestä. Oheislajina oli turbokehäänheitto.

Mestaruusturnaus

Liiton palloilulajien mestaruusturnaus järjestettiin 6.–7.5.2006 Kuopiossa. Lajeina olivat salibandy ja lentopallo. Salibandyyn osallistui 16 joukkuetta ja lentopalloon viisi. Pelaajia turnauksessa oli yhteensä noin 210. Joukkueiden taserojen vuoksi salibandyssä järjestettiin erikseen kilpa- ja harrastussarjat.

Hankkeet

Kokemuksia Luonnosta -hanketta jatkettiin neljättä vuotta. Sen tarkoituksena on saada mielenterveyskuntoutujia liikkumaan luonnossa ja siten edistää heidän psyykkistä

Kuva: Krista Jussila

Salibandy on vauhdikas laji, jossa on liikunnan riemua. Kuva: Ismo Laukkarinen.

ja fyysistä hyvinvointiaan. Liikuntavastaavia lisäkoulutettiin luontoliikuntaan, jotta he voivat järjestää toimintaa omassa paikallisyhdistyksessään. Jäsenten aktiivisuutta seurattiin luontoliikuntakorttien avulla.

Loma- ja virkistystoiminta

Mielenterveyden keskusliitto järjesti vuonna 2006 tuettuja lomia yhdessä Maaseudun terveystoiminnan ja lomahuollon sekä Lomakotien liiton kanssa. Yksi lomaviikko oli suunnattu aikuisille, toinen perheille ja kolmas molemmille ryhmille. Lomajaksolla oli kaikkiaan 70 lomalaista, joista aikuisia 49 ja lapsia 21.

Loma perheen ja kuntoutumisen tukena -projekti

Liitto oli mukana Lomakotien Liitto ry:n koordinoimassa yhteishankkeessa. Projektissa olivat mukana myös Ensi- ja turvakotien Liitto, Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Lahden ammattikorkeakoulu. Projekti päättyi vuoden

2006 lopussa ja siinä kehitettiin tuettujen lomien sisältöjä. Oppilaitosten opiskelijat olivat lomajaksolla mukana mm. ohjaajina. Liiton kahden lomajaksojen kohderyhmänä olivat lapsiperheet, yksinäiset ja pariskunnat. Näillä lomajaksolla oli yhteensä 65 lomalaista, joista aikuisia 40 ja lapsia 25.

Lomaohjaajat

Liiton lomajaksolla on mukana aina kaksi vertaislomaohjaajaa. Vuonna 2006 lomaohjaajarekisteriin kuului 11 henkilöä. Lomaohjaajille järjestettiin vuoden aikana yksi tapaaminen, jossa käsiteltiin muun muassa mennyttä ja tulevaa toimintaa sekä lomaohjaajan roolia.

Kuntouttava matkailu

Mielenterveysviikon päätteeksi järjestettiin Hyvän mielen päivärasteily Rosella-laivalla 28.11.2006. Risteilyn seremoniamestarina toimi vuoden 2004 Hyvän mielen lähettiläs Petri Lehtinen. Osallistujia oli noin 200 henkilöä.

Kuntoutus

Mielenterveyden keskusliiton kuntoutuksen tehtävänä on yhteistyössä mielenterveyskuntoutujien kanssa luoda, kokeilla ja kehittää kuntoutuspalveluita, jotka edistävät mielenterveyskuntoutujien valmiuksia saavuttaa ja ylläpitää elämälleen asettamia päämääriä sekä kykyä toimia menestyksekkäästi ja tyytyväisenä elinympäristössään ja valitsemissaan rooleissa. Lisäksi liitto tuottaa asiantuntija-, koulutus- ja neuvontapalveluita, jotka tukevat kuntoutuksen kokonaisjärjestelmän kehittämistä vastaamaan mielenterveyskuntoutujien tarpeita.

Kuntoutuskursseja kehitettiin sisällöllisesti ohjaajien palautelomakkeiden, kurssilaisilta saadun palautteen ja kurssitoiminnasta saatujen kokemusten pohjalta. Kurssitoiminnalle aloitettiin yhteisen laatujärjestelmän luominen, ja työ jatkuu vuonna 2007.

Vuosi 2006 oli kuntoutuskurssitoiminnan 24. vuosi. Kelan kanssa toteutettavien kurssien määrää onnistuttiin lisäämään. Alueellinen kuntoutustoiminta vakiintui Turussa ja Kuopiossa sekä käynnistyi Rovaniemellä. Paikallisia kursseja toteutettiin kuntayhteistyönä. Toimintavuoden aikana järjestettiin yksi kuntoutuskurssi omakustannushintaan.

Vuonna 2006 toteutui yhteensä 20 Kelan rahoittamaa kuntoutuskurssijaksoa, 10 siirtyi vuodelle 2007. Uutena Kelan rahoittamana kuntoutuskurssimuotona aloitettiin Keinoja omaan kuntoutumiseen – päiväkuntoutuskurssit. Ne järjestettiin alueellisina kuntoutuskursseina Rovaniemellä, Helsingissä ja Kemissä. Uutena järjestettiin myös Otetta elämään nuorille aikuisille -kuntoutuskurssi.

Kelalta saatiin harkinnanvaraista rahoitusta perhekuntoutuskursseille, joissa toisella vanhemmista on mielenterveysongelma sekä yhden vanhemman perhekuntoutuskursseille. Kursseja järjestettiin kaksi, ja niille osallistui yhteensä 18 perhettä lapsineen.

Vuoden 2006 aikana järjestettiin Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksella 21 kurssia ja koulutuspäivää.

Kuntoutujien koulutuspäivät järjestettiin alueellisesti Turussa teemalla Kiltteyden hinta.

Kuntoutuminen ja muutos sekä Otetta elämään pitkään sairastaneille -kuntoutuskurssit järjestettiin kaksiosaisina, eli peruskurssille valitut kutsuttiin automaattisesti myös jatkokurssille. Lisäksi järjestettiin kuntoutuskurssi naisille sekä miesten kurssi. Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksella järjestettiin yksi parisuhdekurssi, jolle osallistui 10 pariskuntaa. Ostopalveluna järjestettiin kaksi kuurosokeille mielenterveyskuntoutujille suunnattua kuntoutuskurssia yhteistyössä Kuurojen Palvelusäätiön kanssa.

Kelan rahoittamille 36 kurssiviikolle osallistui vuoden aikana 293 henkilöä ja Ray:n rahoittamille 22 kurssille 758 henkilöä. Lisäksi toteutettiin ostopalveluna 2 kurssia, joilla oli osanottajia 17. Hakijoita oli kursseille yhteensä 1303 henkilöä.

Perttu-perheprojekti

Perheprojektin kohderyhmänä ovat nuoret lapsiperheet, joista toisella vanhemmista on jokin psyykinen sairaus. Perttu-perheprojekti toimii Turun, Kuopion ja Rovaniemen aluekeskuksissa.

Hankkeessa selvitetään kuntoutuskurssien ja yksilöohjauksen vaikutusta toisaalta kuntoutujan työllistymiseen ja/tai paremman ja mielekkäämmän arjen kokemiseen ja toisaalta kuntoutuskurssi-yksilöohjauksellisen vaikutusta ennaltaehkäisevästi puolison ja lasten sairastumiseen. Yhdessä pyritään löytämään perheiden voimavarat ja vahvistamaan niitä.

Kuntoutuskurssien välissä järjestetään perheen tarpeen mukaan perhekohtaisia palveluohjaukskertoja. Vertaistuki on tärkeä osa projektia ja sillä pyritään kehittämään kuntoutumisvalmiutta, joka luo toivoa muutoksen mahdollisuudesta.

Pallo haltuun – nuorten aikuisten kuntoutusprojekti

Pallo haltuun -ryhmien kohderyhmänä ovat helsinkiläiset nuoret aikuiset, joiden osallistuminen työelämään tai opintoihin on vaikeutunut mielenterveydellisten ongelmien takia. Hanke on suunnattu 16–25-vuotiaille,

Lapsen ja vanhemman hyvä keskinäinen suhde kantaa lasta eteenpäin. Perttu-projektissa vahvistetaan perheen voimavaroja. Kuva: Inkeri Aalto.

työelämän ulkopuolella oleville henkilöille, jotka myös itse kokevat tilanteensa hankalaksi ja joilla on hoitosuhde Helsingissä läntisellä, itäisellä tai keskisellä psykiatrian poliklinikalla.

Kuntoutusmalli sisältää avojaksoja, ryhmätapaamisia, yksilöllistä palvelu- ja kuntoutusohjausta sekä omaisten ryhmätapaamisia. Hankkeen yleisenä tavoitteena on kehittää mielenterveyssyistä syrjäytymisvaarassa oleville nuorille aikuisille oikea-aikainen, riittäväkestoinen ja monipuolinen kuntoutusmalli, jossa myös heidän omaistensa ja lähiympäristönsä toimintamahdollisuudet otetaan huomioon.

Trio-projekti

Trio – mielenterveyskuntoutuksen kolme asiantuntijuutta -hanke päättyi vuonna 2006. Sen viimeisenä toimintavuotena järjestettiin päätösseminaareja hankkeen yhteistyökumppaneille sekä muille asiantuntijatahoille.

Trio tarkoittaa kolmea asiantuntemusta: kuntoutujan, ammattilaisen ja vertaisen. Kun nämä kolme näkökulmaa yhdistetään, saadaan paras mahdollinen tuki mielenterveysongelmista kuntoutumiseen. Kuntoutumisen prosessi on yksilöllinen ja kuntoutuja on oman

elämänsä asiantuntija. Lähtökohta on, että jokaisella on oikeus löytää oma tiensä.

Trio-hankkeessa on koulutettu sekä psykiatrisen hoidon ammattihenkilöstöä että kuntoutuja-asiantuntijoita. Edellisessä on tavoitteena hyvien käytäntöjen siirtäminen ammattilaisten käyttöön ja jälkimmäisessä saada koulutettuja vertaisohjaajia ja omasta kokemuksestaan jäsennellysti kertovia kuntoutuja-asiantuntijoita.

Ammatillinen kuntoutus

Tavoitteena on ehkäistä vakavia psyykkisiä ongelmia kohdanneiden kansalaisten syrjäytymistä. Ammatillisen kuntoutuksen tukipalvelujen kehittäminen jäsenyksi kuntoutuvien henkilöiden tukeen pääkaupunkiseudulla sekä valtakunnalliseen verkostoyhteistyöhön perustuvaan kehittämistyöhön sekä koulutusten järjestämiseen.

Ammatillisen kuntoutumisen tukipiste

Helsingissä Ratakadulla toimi ammatillisen kuntoutumisen tukipiste, jonka tuen piirissä oli toimintavuonna 216 henkilöä. Tukipisteen toiminta jäsenyksi ammatillista kuntoutumista tukeva kurssitoiminnaksi sekä yksilöllisesti ja ryhmätoimintana toteutetuksi tueksi.

Kurssimuotoisesti järjestettiin Toiveista totta -ammattillisen kuntoutumisen kurseja, työnhakukurseja sekä vertaistutorkurseja. Yhteensä järjestettiin viisi kurssia, osa kurseista toteutettiin yhteistyössä Helsingin klubitalon ja Arla-instituutin kanssa. Kurseilla oli 55 osallistujaa.

Tukipiste järjesti 10 Unelma Keidas -nimistä kahden päivän harjoitusta ammatilliseen kuntoutukseen osallistumista harkitseville tai tavoitteleville kuntoutujille. Unelma Keidas -harjoituksissa oli 80 osallistujaa ja niitä järjestettiin yhteistyössä Niemikotisäätiön, Diakoniasopiston ja Keskuspuiston ammattiopiston kanssa.

Tukipiste järjesti 32 koulutusta tai koulutuskokouksia, joihin osallistui ammatillista kuntoutumista ohjaavaa tai kouluttavaa henkilöstöä koko maasta. Koulutuksia järjestettiin mm. ammatilliseksi erityisopettajiksi opiskeleville, kuntoutujia kouluttavien valmentavien ja muiden erikoislinjojen opetushenkilöstölle sekä työkeskusten ohjaajille. Koulutuksissa oli 992 osallistujaa.

Valtakunnallisesti ammatillisen kuntoutumisen tukipisteen vaikutusta levitettiin koulutusten avulla sekä perustamalla Mielenterveys ja opintie -verkosto. Siihen oli ilmoittautunut vuoden loppuun mennessä 145 eri

koulutusta tai työllistymispalveluja tarjoavan toimipisteen edustajaa. Verkosto yhdisti mielenterveysasiasta kiinnostuneita oppilaitoksia ja työhön valmentavia ja työllistäviä yksiköitä koko maasta.

Yhteistyössä Helsingin suomenkielisen työväenopiston kanssa tukipiste järjesti Mielenterveyttä kaikilla mausteilla -luentosarjan. Viidelle luennoille osallistui yhteensä 235 henkilöä.

MielityöDUO-projekti

Uuden alueellisen MielityöDuo-projektin käynnistämistä pitkäaikaistyöttömien mielenterveyskuntoutujien työllistämisen tukemiseksi suunniteltiin. Projektin hakeminen ja toteuttaminen siirrettiin vuodelle 2007 muiden käynnissä olevien TE-keskusten projektitoimintaan sitoutuneiden resurssien vuoksi. MielityöDuo-projektin arviointitutkimus valmistui.

Mielekäs yritys -projekti

Jatkettiin Uudenmaan TE-keskuksen 50-prosenttisesti rahoittamaa Mielekäs yritys -projektiä, jossa kehitetään mielenterveyskuntoutujien osallistumismahdollisuuksia sosiaaliseen yritystoimintaan pääkaupunkiseudulla sekä yleisemmin edistetään sosiaalisen yritystoiminnan kehittymistä ja leviämistä. Projektin selvitystyö toteutettiin yhteistyössä Niemikotisäätiön ja ALVI ry:n kanssa.

Vertaistuesta voimaa – Equal-projekti Pohjois-Karjalassa

Liitto toteutti osana Pohjois-Karjalan Equal-projektia Optio työelämään Vertaistuesta voimaa -osaprojektia. Vertaistukitoimintaa ja kumppanuutta kehitettiin Pohjois-Karjalassa mielenterveyskuntoutujien työhön ja koulutukseen rekrytoitumiseksi. Tärkeänä osana tässä oli sosiaalisen yritystoiminnan edistäminen.

Työllistymistä tukevaan toimintaan osallistui 30 henkilöä ja Työ ja Mielenterveys -koulutuspäiviin 200 henkilöä.

Toimintamäristössä törmättiin vahvoihin käsityksiin siitä, että mielenterveyskuntoutujille suunnattua toimintaa ei nähty tarpeellisena osa-alueena työllistävien toimenpiteiden kehittämisessä. Projektin toiminnallisesta panoksesta merkittävä osa kului tämän peruskysymyksen ratkomiseen ja toiminnallisista tavoitteista jäätettiin selvästi.

Toimintavuonna tuotettiin ammatillisen kuntoutumisen tukiryhmätoiminnan oppimateriaali. Luotiin myös uutta yhteistyötä työllistävien yritysten kanssa. Yritysyhteistyö profiloitiin Työ ja mielenterveys-teemapäiviksi. Laajan yrityskyselyaineiston perusteella löydettiin lähes sata yritystä, joilla oli kiinnostusta sosiaalista yritystoimintaa kohtaan ja valmiuksia palkata vajaakuntoisia työntekijöitä.

Kuva: Kirsi Turpeinen

Tutkimustoiminta

Yhteisasumisesta yhteiskuntaan -tutkimus- ja kehittämishanke

Vuonna 2003 käynnistynyt mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden tilaa selvittänyt Yhteisasumisesta yhteiskuntaan -tutkimus- ja kehittämishanke saatiin päätökseen vuonna 2006. Tutkimus mielenterveyskuntoutujien asumispalveluista perustuu yli 300 asumisyksikön kyselyyn ja noin 50 mielenterveyskuntoutujan elämäntarinahaastatteluun.

Samanaikaisesti työstettiin tutkimus Skitsofreniasta kuntoutuminen julkaistavan kirjan muotoon. Molemmat teokset julkistettiin 2.2.2007. Yhteisasumisesta yhteiskuntaan? on ensimmäinen laaja suomenkielinen tutkimus mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden tilasta ja tulevaisuudesta. Teos Skitsofreniasta kuntoutuminen on suomalaisen kuntoutujalähtöisen mielen-terveystutkimuksen pioneerityö.

Yhteinen ymmärrys ja avunanto -kehittämiprojekti

Liitto on saanut rahoituksen uutta tutkivaa kehittämisprojektiä varten RAY:ltä. Vuoden 2005 keväästä alkaen on suunniteltu ja neuvoteltu kolmen eri kaupungin kanssa toteutettavasta kehittämishankkeesta, jossa voitaisiin hyödyntää Yhteisasumisesta yhteiskuntaan -hankkeen tuloksia. Kohdepaikkakuntien on määrä osallistua myös projektin rahoitukseen.

Uusi tutkimushanke kohdistuisi seudullisen palvelurakenteen vahvistamiseen monituottajamallin mukaisesti ja palvelunkäyttäjien osallistumismahdollisuuksien lisäämiseen paikallisesti ja seudullisesti asetettujen kehittämistavoitteiden mukaisesti. Erityistavoitteena projektissa on kokemustutkijakoulutus liiton sisäisen verkoston kautta.

Kansainvälinen yhteistyö

Kuva: Timo Peltovuori

Liitto oli mukana useissa kotimaisissa ja ulkomaisissa järjestöissä ja verkostoissa.

Pohjoismainen toiminta

Liitto toimii aktiivisesti yhteispohjoismaisessa mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien liitossa, jonka nimi on Nordisk Förening för Social och mental hälsa. Pohjoismainen kesätapaaminen pidettiin Tanskassa 13.–19.8. Osallistujia oli kymmenen.

Mosambik

Liiton kehitysyhteistyöprojekti Mosambikissa jatkui. Projektin tavoitteena on tukea paikallista Toivon tie -nimistä mielenterveyskuntoutujien ja omaisten yhdistystä. Toiminnanjohtaja teki Mosambikin Nampulaan arviointi- ja dokumentointimatkan helmikuussa 2006.

Chile

Yhteistyö Chilen valtakunnallisen CORES-yhdistyksen kanssa jatkui välittämällä postia ja suunnittelemalla sinne tehtävää vertaismatkaa.

Kuva: Timo Peltovuori

Neuvontapalvelut

Liiton aiemmin hyvin hajallaan toimineet erilaiset neuvontapalvelut koottiin yhteen toiminnan koordinoimiseksi ja kehittämiseksi sekä palvelun parantamiseksi.

Oikeus- ja sosiaalneuvonta

Oikeusneuvonnassa painopistealueina oli sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö, erityisesti asiakkaiden ja kuntoutujien ohjaaminen ja neuvonta asianmuksien sosiaali- ja terveyspalvelujen saamiseen sekä potilaan ja kuntoutujien oikeudet psykiatrisessa avo- ja laitoshoidossa.

Erityisesti kiinnitettiin huomiota kuntoutujien aseman ja oikeusturvan, tarpeen mukaisen hoidon ja kuntoutuksen sekä riittävien toimeentuloedellytysten toteutumisen turvaamiseen. Liitosta pyrittiin tarvittaessa olemaan suoraan yhteydessä lakeja soveltaviin viranomaisiin.

Esille nousevia ongelmia olivat avohoidossa olevien oikeudet riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, kuntoutukseen ja toimeentuloon sekä laitoshoidossa olevien ihmisten oikeuksien turvaaminen. Erityisesti nousivat esille mielenterveyskuntoutujien työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäämistapaukset, hoitoa ja kuntoutusta vaille jääneet sekä moniongelmaiset ja kohteluun tyytymättömät.

Sosiaalneuvonnassa annettiin neuvoja sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvistä palveluista ja etuuksista ja autettiin niiden hakemisessa. Puhelimitse neuvontaa annettiin lähes 300 kertaa. Valtaosa yhteydenottajista oli kuntoutujia, loput omaisia, läheisiä tai ammattilaisia. Henkilökohtaisia tapaamisia asiakkaan kanssa oli 74 kertaa, heistä suurin osa kuntoutujia.

Suurin osa puheluista, tapaamisista ja sähköpostikeskusteluista koski sosiaaliturvan kokonaistilanteen kartoitusta ja siihen liittyvää neuvontaa ja opastusta. Eläkeasioiden ja Kelan etuuksien selvittelyssä, hakemisessa ja valittamisessa apua kaivattiin myös usein kuten myös sosiaalitoimen palveluista ja etuuksista. Sosiaalneuvonta ja -ohjaus painottui sosiaaliturva-asioihin.

Tietopalvelu Propelli – Kuntoutusneuvonta ja -ohjaus

Yhteydenotot Tietopalvelu Propelliin lisääntyivät edelleen. Suurin osa asiakkaista oli kuntoutujia, mutta myös ammattilaisten ja omaisten yhteydenotot lisääntyivät. Tietoa ja neuvontaa annettiin käyntipisteessä kävijöille sekä neuvontapuhelimeen ja vertaistukipuhelimeen soittaneille. Myös neuvonta sähköpostitse lisääntyi.

Propelli saa tietoa, ohjausta ja neuvontaa Kelan etuuksista, kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseista, ammatillisesta kuntoutuksesta ja monista muista kuntoutumiseen liittyvistä asioista. Järjestö- ja vertaistukitoiminnasta tuli paljon tiedusteluita.

Vertaisneuvojen kokemusasiantuntemus ja heidän työnsä kiinnosti edelleen kovasti ja vertaisneuvojat kävivät kertomassa Propellin toiminnasta ja omista kuntoutumisen kokemuksistaan oppilaitoksissa, yhdistyksissä sekä sairaala- ja kuntoutusosastoilla.

Koulutusta lakisääteisistä etuuksista ja mielenterveysongelmista johtuvan haitan kuvaamisesta annettiin pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa. Tiedottamista vaikeavammaisten kuntoutuksesta lisättiin.

Yhteydenottoja vuonna 2006 oli useita tuhansia.

Vertaistukipuhelin

Vertaistukipuhelimeen voi soittaa perjantaisin klo 10–15. Soittoja tuli v. 2006 yhteensä lähes 300. Puhelut kestivät muutamasta minuutista jopa puoleentoista tuntiin. Soittojen yleisimpiä aiheita olivat masennus, ahdistus, yksinäisyys, elämäntilanteen pohdiskelu, huoli läheisestä, työssä tai opiskelussa jaksaminen sekä hoitoon, oireisiin ja lääkkeisiin liittyvät kysymykset.

Turvanen

Turvanen-hankkeen tavoitteena on kehittää toimintakäytäntöjä, joilla ennaltaehkäistään toistuvia psykiatrisia sairaalahoidoja ja tuetaan itsenäistä selviytymistä. Turvanen tarjoaa mahdollisuuden elämäntilanteen selvittelyyn, yksilölliseen kuntoutusohjaukseen ja tilapäiseen asumiseen sellaisissa tilanteissa, jolloin henkilö ei enää keho selviytyvänsä yksin. Turvasen tarjoama yksilöllinen ja inten-

Yleisin mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien toive on saada lämpimämpi asunto. Remppa auttaa. Kuva: Risto Pöntinen.

siivinen kuntoutusohjaus sekä tilapäinen turva-asuminen antavat mahdollisuuden selvittää elämäntilannetta yhdessä kuntoutusohjaajien kanssa ja kokonaistilannetta hahmottamalla löytää kriiseihin ratkaisuja.

Turvanen tarjoaa kuntoutusohjausta, yhteisöllistä toimintaa ja tilapäistä turva-asumista. Asiakkaiden kanssa laaditaan yksilöllinen kuntoutusohjaussopimus, jossa asiakas yhdessä kuntoutusohjaajan kanssa määrittelee tuen tarpeen ja ajoituksen sekä tarvittavat palvelut. Kuntoutusohjaussopimus sisältää mm. keskusteluita kuntoutumisen eri vaihtoehtoista, kuntoutumisen kokonaisuudesta ja sen suunnasta, yksilöllistä ohjausta, opastusta ja neuvontaa esim. viranomaisasioinnissa, koulutus- ja työllistymisvaihtoehtojen selvittämistä, kuntoutusohjaajan tapaamisia, puhelimitse annettavaa tukea tarpeen mukaan, päivä- ja viikko-ohjelman laatimista, vertaistoimintaan ohjaamista, työ- ja päivä-toimintaan ohjaamista ja harrastamahdollisuuksien selvittelyä.

Turvanen on toiminut Jyväskylän kaupungissa ja maalaiskunnassa, Rovaniemen kaupungissa ja maalaiskunnassa ja Vantaalla yhteistyössä kunnallisen sosiaali- ja terveystoimen, mielenterveysyhdistysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa

Koska lähetteitä ei tarvita, Turvasen tarjoama kuntoutusohjaus on vapaaehtoista, asiakaslähtöistä, voimavarakeskeistä, suunnitelmallista, määräaikaista, asiakkaalle maksutonta ja joustavaa. Turvasella oli satoja asiakkaita ja tuhansia asiakastapaamisia.

Asuntojen peruskorjausprojekti Remppa

Vuonna 2002 käynnistynyt Remppa-projekti toimi viimeistä vuotta. Projektin tarkoituksena oli kartoittaa mielenterveyskuntoutujien asumisolosuhteet ja asuntojen korjausneuvonnan tarve ja näin edistää kuntoutujien itsenäistä selviytymistä. Vuoden aikana alueella oli yhteensä 34 korjausneuvontaan liittyvää kohdetta valmistelussa.

Ohjausta ja neuvontaa annettiin puhelimitse koko maahan. Korjausneuvoja kartoittavat korjaustoimenpiteitä tarvitsevat asunnot, etsivät rahoituskanavia ja avustavat rahoitushakemusten laadinnassa. He antavat teknistä neuvontaa ja etsivät remonteille tekijöitä. Heidän tehtäviinsä kuuluu myös yhteydenpito eri viranomaisiin sekä potilas- ja omaisjärjestöihin.

	TILIKAUSI 2006	TILIKAUSI 2005
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Atk-ohjelmat	45 253	30 382
Muut pitkävaikutteiset menot	2 217	2 771
Aineettomat hyödykkeet	47 470	33 153
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	131 682	115 544
Aineelliset hyödykkeet	131 682	115 544
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	189 373	189 373
Sijoitukset	189 373	189 373
Pysyvät vastaavat yhteensä	368 525	338 070
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet	20 053	16 398
Vaihto-omaisuus	20 053	16 398
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset	10 000	
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	122 410	71 226
Siirtosaamiset	188 776	216 196
Menoennakot	58 231	22 114
Saamiset	369 417	309 536
Rahat ja pankkisaamiset	93 252	157 650
VASTAAVAA YHTEENSÄ	861 247	821 654
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Sidotut rahastot		
Tutkimusrahasto	- 4 839	- 4 839
Käyttörahasto	- 18 745	- 18 745
Edellisten tilikausien tulos	- 213 080	- 200 934
Tilikauden yli-/alijäämä	- 9 274	- 12 146
Oma pääoma yhteensä	- 245 938	- 236 664
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Tuloennakot	- 155 327	- 193 398
Ostovelat	- 58 924	- 36 994
Siirtovelat	- 399 740	- 312 828
Muut lyhytaikaiset velat	- 1 318	- 41 770
Lyhytaikainen vieras pääoma	- 615 309	- 584 990
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	- 861 247	- 821 654

	1.1.–31.12.2006	1.1.–31.12.2005
VARSINAINEN TOIMINTA		
Tuotot	3 903 012	3 650 582
Kulut		
Henkilöstökulut	- 2 317 415	- 2 133 739
Poistot	- 51 759	- 41 376
Muut kulut	- 2 297 079	- 2 223 105
Tuotto-/kulujäämä	- 763 241	- 747 638
VARAINHANKINTA		
Tuotot	121 975	132 557
Kulut	- 35 361	- 44 246
Tuotto-/kulujäämä	- 676 627	- 659 327
SIIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot	2 453	1 007
Kulut	- 1 552	- 1 534
Tuotto-/kulujäämä	- 675 726	- 659 854
AVUSTUKSET		
Yleisavustukset	685 000	672 000
Tilikauden tulos	9 274	12 146
Tilikauden yli-/alijäämä	9 274	12 146

HENKILÖKUNTA JA TOIMISTOT

Vuonna 2006 liiton kuukausipalkkaisen henkilökunnan määrä oli 58 toimihenkilöä. Kokoaikaisia vakituisia liitossa oli 39, osa-aikaisia vakituisia 1, kokoaikaisia määräaikaisia työntekijöitä 12 ja osa-aikaisia määräaikaisia 3. Työllistämistuella työllistettyjä oli 3. Lisäksi liitolla oli palkkalistoillaan keikkaluontoista työtä tekeviä kurssihojaajia 50 ja vertaisneuvoja 18 henkilöä.

Liiton keskustoimisto muutti vuoden 2006 alussa osoitteeseen Ratakatu 9, 00120 Helsinki. Taloushenkilöstö jäi vielä entisiin tiloihin osoitteeseen Malmin kauppatie 26, 00700 Helsinki. Lisäksi toiminnanjohtajalla oli toimitila Hyvän mielen talolla Oulussa. Liitolla oli aluekeskukset Kuopiossa, Turussa ja Rovaniemellä. Turvasen toimipisteet sijaitsivat Vantaalla, Jyväskylässä ja Rovaniemellä. Liikuntasihteerin sijaisella oli toimipaikka Tampereella. Equal-projektin toimitilat olivat Joensuussa.

LIITTOVALTUUSTO JA HALLITUS

Kuva: Ismo Laukkarinen

Liittovaltuusto kokoontui keväällä 22.4.2006 Helsingissä ja syksyllä 23.9.2006 Turussa.
Liittovaltuuston puheenjohtajana toimi Marjatta Vehkaoja ja varapuheenjohtajana Heikki Kähkönen.

Muut jäsenet:

Broström Kirsi	Poutiainen Matti
Gröhn Valma	Rasmus Seppo
Heikkinen Jorma	Rautio Marita
Haltta Antero	Salmela Kari
Jeskanen Riku	Sandelin Seppo
Karjalainen Anja	Sarjärvi Leila
Koistinen Kaija	Sievänen Jukka
Kotikangas Harri	Sora Matti
Komulainen Paavo	Suvisaari Merja
Kumpulainen Liisa	Salminen Martti
Leppänen Jorma	Virtanen Keijo
Markkanen Matti V	Salminen Martti
Nielsen Laila	Virtanen Keijo
Niskanen Hilikka	

Hallitus kokoontui 6 kertaa.
Sen puheenjohtajana toimi
Pekka Sauri ja varapuheenjohtajana
Leena Raitanen. Muut jäsenet:

Forsström Markku
Ihalainen Veikko
Kaarna Saara
Matikainen Raimo
Mustonen Erkki
Nieminen Jyrki
Palin Päivi

Mielenterveyden
keskusliitto

**KESKUSTOIMISTO
KUNTOUTUS
AMMATILLISEN KUNTOUTUMISEN TUKI**

Ratakatu 9
00120 Helsinki
Puh. (09) 5657 730
Fax (09) 5657 7334
www.mtkl.fi

ALUEKESKUKSET

Helsinki

(09) 565 77 344
0500 844 576
Ratakatu 9
00120 Helsinki

Kuopio

(017) 369 5083
050 362 7637
Minna Canthin katu 4 C
70100 Kuopio

Rovaniemi

050 514 7196
Ukkoherrantie 16
96100 Rovaniemi

Turku

050 563 0164
Läntinen pitkäkatu 35, 2. krs
20100 Turku

LIIKUNTA

050 383 0236

TALOUS

Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki
(09) 3516 0111

NEUVONTAPALVELUT

TIETOPALVELU PROPELLI

kuntoutusneuvojat

puh.0203 91920
(ma, ti ja to klo 9–14,
ke klo 9–16)

vertaisneuvojat

puh.0203 91920
(pe klo 10–15)

oikeusneuvonta

puh. (09) 565 77 327
(ti klo 9–12 ja to klo 12–16)

sosiaalineuvonta

puh. (09) 565 77 328
(ma–to klo 9–12)

KÄYNTIPISTEET

Helsinki

Ratakatu 9, 3. krs

Kuopio

Minna Canthin katu 4 C, 3. krs
käynti Satamakadulta

Turku

Läntinen Pitkäkatu 35, 2. krs

TURVANEN

Rovaniemi

(016) 319 931

Vantaa

(09) 2769 1044

**ASUNTOJEN
KORJAUSNEUVONTA**

Etelä-Savo ja

Etelä-Karjala

(015) 369 588
050 500 4039

Pohjois-Savo ja

Pohjois-Karjala

(017) 369 5084
040 511 8154

**VERTAISVOIMA
KÄYTTÖÖN
-PROJEKTI**

(EQUAL-HANKE)

Joensuu

(013) 748 008

Mielenterveyden
keskusliitto